

S.I.S.

Abril del 1971

2

Butlletí que edita la
Secció d'Investigacions Subterrànies del
Centre Excursionista de Terrassa

INDEX

- Presentació.
- Activitats de l'any 1970.
- I^a Campanya Espeleològica a Castelló de la Plana: Vilafranca del Cid.
- "Operación España, Río Mundo-70".
- Operació Sub-balear I.

=====

Campanya Espeleològica a Castelló de la Plana

PROSPECCIONS A VILAFRANCA DEL CID

Aquesta primera expedició espeleològica a Vilafranca del Cid, província de Castelló, es va realitzar durant els dies 27 al 30 d'agost de 1970, i estava format pel següent equip: Jaume Morera, Joaquim Boada i Ramón Piñol.

El motiu de fer aquesta expedició a aquella zona fou degut a unes informacions que tinguérem sobre un terreny completament calic en el qual hi podien haver-hi algunes cavitats subterrànies.

Tal com ens van informar es pogué comprovar que era cert i que tots els voltants d'aquella zona oferien aspectes òptims per l'exploració, però ja que teníem limitat el temps ens vem dedicar a recórrer solament la part de Vilafranca del Cid.

Orientats per un petit grup d'espeleologia d'allà, vem dirigir-nos de seguida a una zona denominada "el Forcall", trobant en aquest lloc les anomenades coves del Forcall. Des del punt de vista espeleològic són nul·les. De recorregut curt, anteriorment s'hi haviem observat pintures rupestres, actualment borrades pels inexperts visitants. Per tot al voltant d'aquesta zona en forma de U està ple de nombrosos forats, tots ells d'escassa importància.

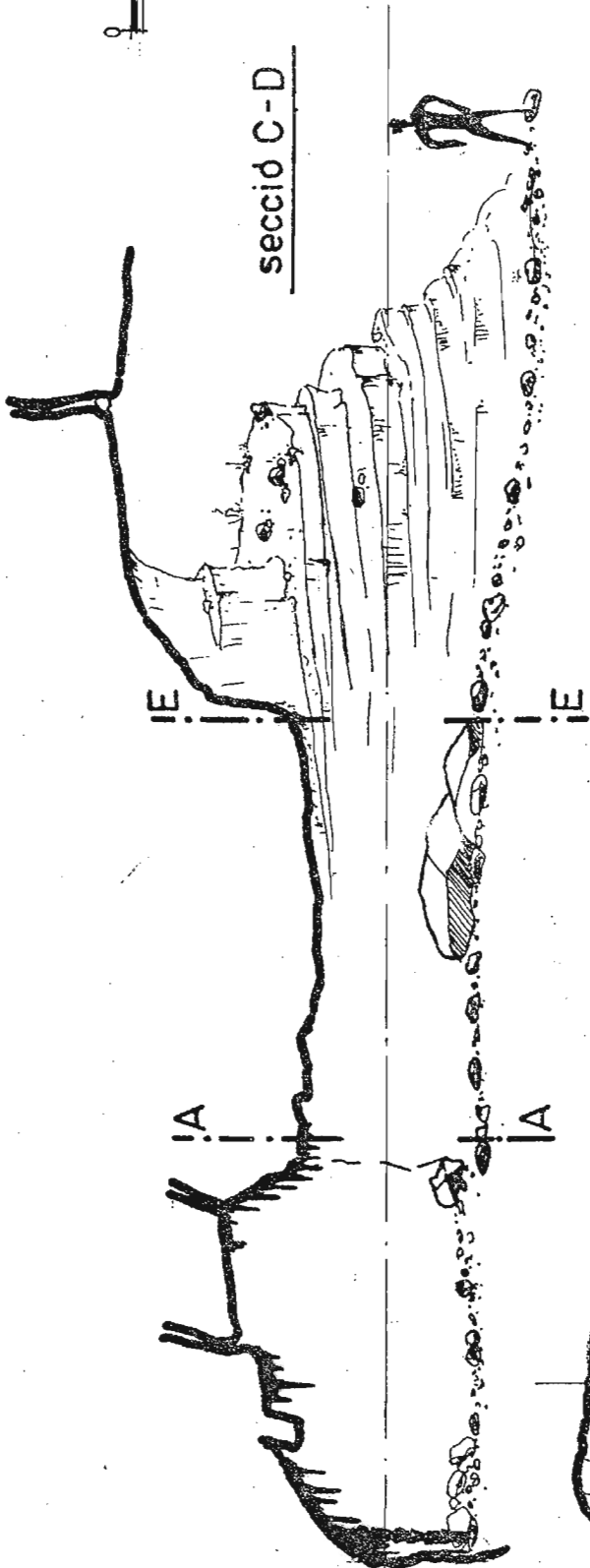
Després s'anà a un lloc anomenat "el Barranco" trobant-s'hi al principi d'una de les parets d'aquest barranc un avenc al que se li posà el nom de "Avenc dels Gossos morts". Aquest avenc està format per un pou de -19 mts. que superant després un petit desnivell condueix a una sala molt concrecionada. El nom de Gossos Morts se li posà degut a que a l'interior es trobà uns quinze gossos morts lligats dins un sac. També s'hi observà dues petites bombes les quals per precaució no vem tocar. La profunditat total és de -23 mts.

Les següents prospeccions es féren a les proximitats de la casa anomenada "Mas del Colau". El terreny és completament pla on hi predomina gran quantitat de parets de pedra. La igualtat de tot el terreny feia molt difícil prendre una orientació.

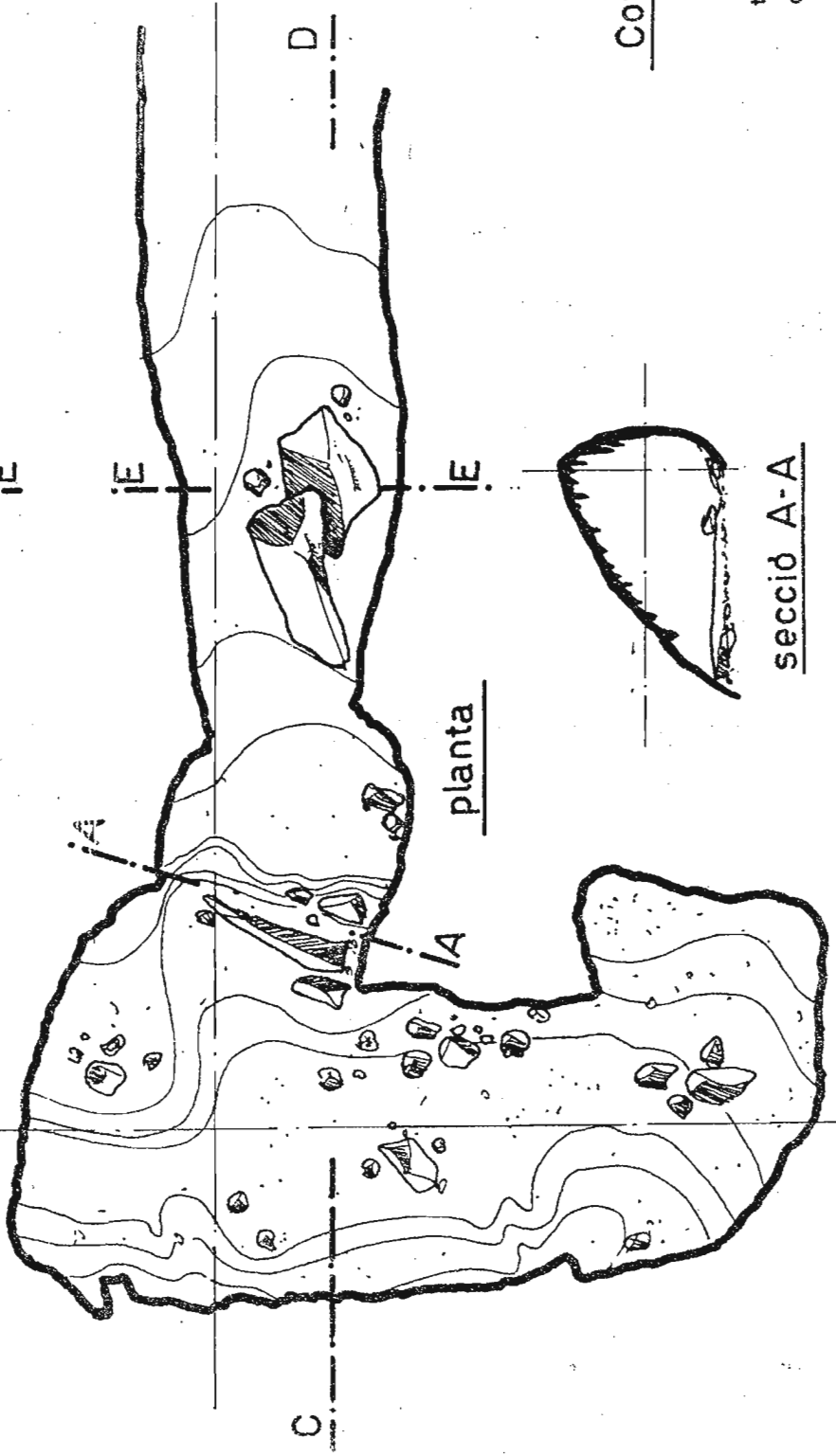
En aquesta part s'hi trobaren dos avencs. El primer l'anomenàrem Lluís Leche com a record al noi que ens va fer de guia. Està format per un sol pou de -26 mts. En alguns llocs s'hi pot observar formació estalactítica. Al igual que a l'avenc anterior, s'hi trobà una bomba, aquesta de tamany superior.

El segon avenc el denominàrem "Maite Barreda" en honor a la nostra amiga Mª Teresa Barreda. Aquest està format, també, per un sol pou de -19 mts. amb l'excepció que als tres primers metres s'hi troba una petita plataforma. La formació de l'avenc és escassa però repartida.

Amb aquest avenc vem donar per acabada la nostra activitat per terres de Castelló.

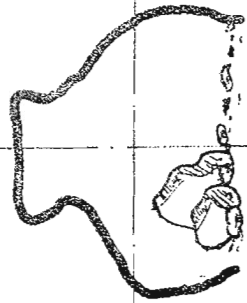

secció C-D

planta

secció A-A

secció E-E

S. I. S.

Cova del FORCALL

Vilafranca del Cid (Castelló)

topografia : J. Morera - R. Piñol
 dibuix : J. Morera

ESTUDI HIDROGEOLÒGIC EN SÍNTESE DEL COMPLEXE KÀRSTIC DE LES COVES DEL FORCALL

Denominació de les cavitats: Coves del Forcall.

Terme municipal: Vilafranca del Cid.

Comarca: Maestrat, província de Castelló.

Situació: Situades al fons del barranc del mateix nom.

Les dinou cavitats existents al barranc del Forcall, formen un petit complexe kàrstic que actualment està totalment inactiu.

La red kàrstica presenta una successió de gran descens amb sistemes de galeries, les unes, les més altes i antigues, que van ser les primeres desocupades per les aigües. Són tres i es troben dins el mateix estrat, a la dreta del Barranc. Unes altres que formen pisos mitjans, situades també en un mateix estrat, a l'esquerra de les anteriors. Són dotze i fóren les segones desocupades per les aigües. Finalment, les últimes i més baixes són quatre. Aquestes són les més grans i les últimes desocupades per les aigües.

Actualment la red està seca quasi totalment. Per les característiques generals de les cavitats, la falta quasi absoluta de formació, sediment autòcton argilós, derrubis, etc., es pot afirmar que la circulació de l'aigua ha estat interrompuda en la fase juvenil. Per això les coves es troben desprovistes de formació, sent a més, molt escassa la capa càlcica que recobreix les parets i el sostre. Degut a la sequedat i a aquesta pobre capa càlcica els derrubis són importants, al igual que ho és la descomposició accelerada.

Espeleogènesi

Acabarem de completar la part anterior dient que les Coves del Forcall s'han format per corrosió. Aquest fenomen és fàcilment observable en les parets de les cavitats.

Com es pot deduir, l'activitat de la red kàrstica ha sigut molt pobre. Es de suposar que l'aigua devia portar gran quantitat d'arena dissolta per poder excavar les coves. Això és fàcilment comprivable pel farciment argilós que hi ha a les coves.

Quimiolitogènesi

Com s'ha citat anteriorment, la formació és pràcticament nula. Les poques que s'observen són estalagmites tubulars simples en vies de creixement però abortades, com és de suposar per la manca d'aigua. Hi ha algun principi de "banderes".

Bioespeleologia

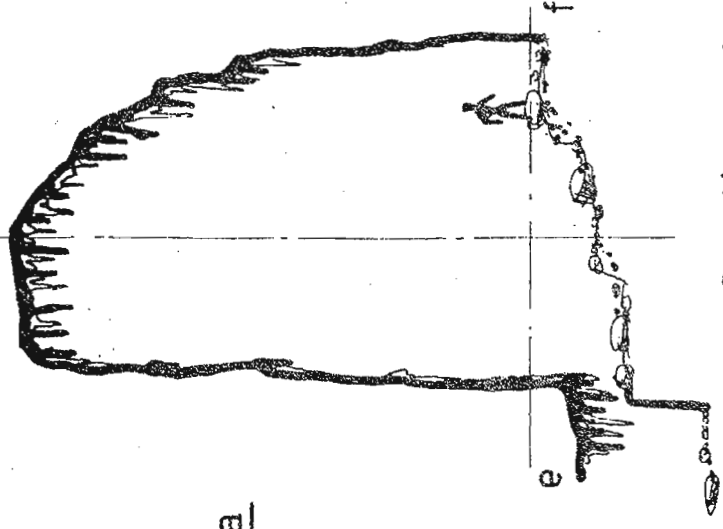
Solament s'ha pogut observar diverses aranyes troglòxenes, com també les més corrents de les troglòfiles. S'observà alguns exemplars de rat-penats.

Arqueologia

La cova més accessible, i topografiada per nosaltres, presentava mostres d'haver sigut escavada. Més tard, a Vilafranca, ens enterarem que el mestre de l'escola del poble havia sigut l'autor de les excavacions. Vem parlar amb ell i ens digué el que trobà: tres esquelets, diverses destrals, ceràmica, puntes d'òs i d'altre objectes tots ells de l'època neolítica.

Es troben també, pintures rupestres. Són dues i estan pintades amb sang barrejada amb resina. Són signes de tipus religiós de significat dubtós. Pertencen a l'art esquemàtic llevantí.

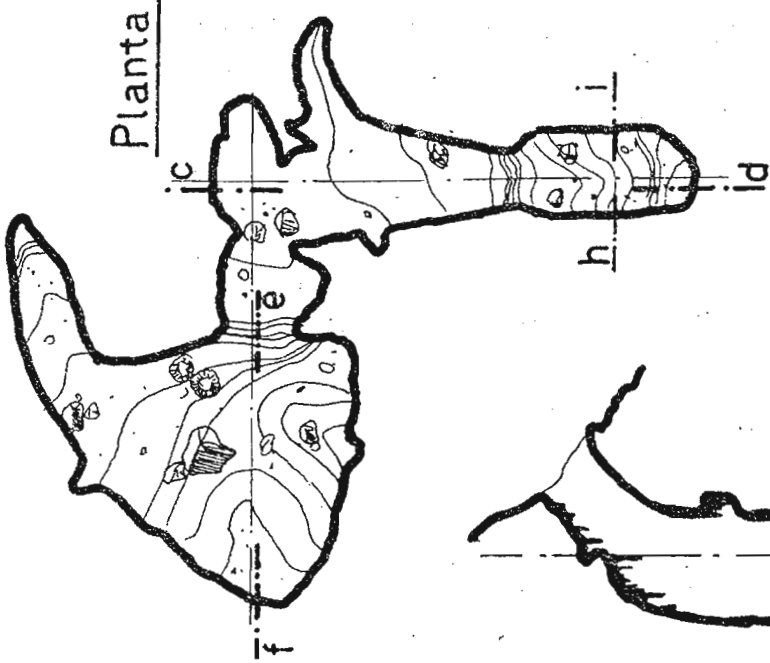
=====

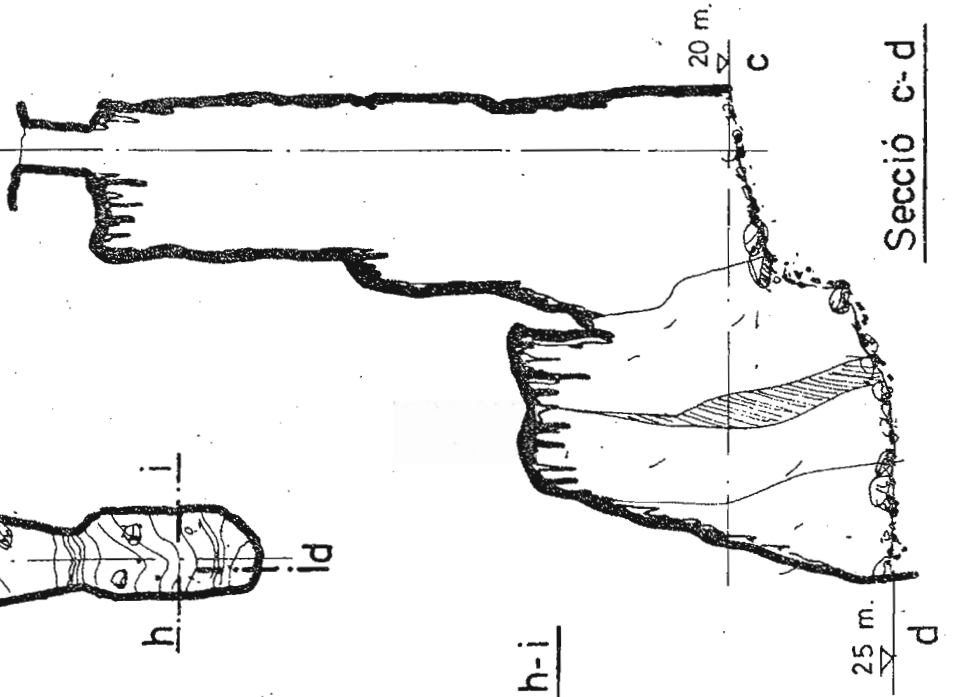
Secció e-f

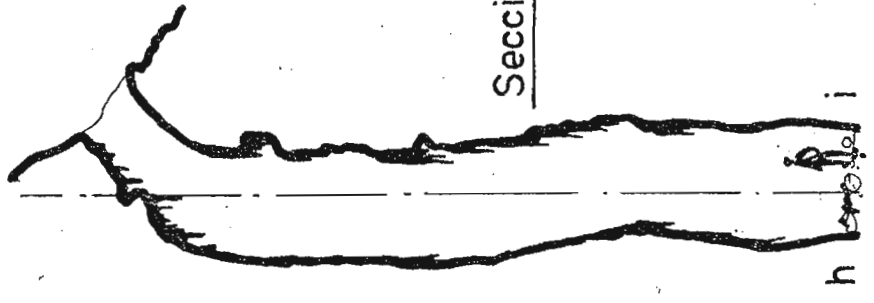
boca d'entrada

Planta

Secció c-d

Secció h-i

S. I. S.

Avenc: GOSSOS MORTS

1ª ABSOLUTA

Vilafranca del Cid - CASTELLÓ

topografia: J. Morera - R. Piñol

dibuix: J. Morera

AVENC DELS GOSSOS MORTS

Situació: Vilafranca del Cid. Comarca del Maestrat (Castelló).

Es troba situat a la zona anomenada "El Barranc", a pocs metres de la part superior de la pared del barranc, a la mateixa direcció on s'hi troba un abocador d'escombraries.

Morfologia i espeleometria

És una cavitat formada per un sol pou de -19 metres. La boca mideix 1'40 x 0'70. A excepció dels dos primers metres, la devallada és totalment aèria. La formació recobreix totalment les parets de la cavitat. La planta, lleugerament inclinada dona a un petit pou d'un metre de profunditat. Anant uns 4 metres per sobre de pedres, totes elles procedents de l'exterior, es va a parar a la màxima profunditat de l'avenc, als -23 mts. Però a l'esquerra d'aquest punt hi ha una desviació que acaba als 4 mts. A tres metres d'aquest mateix punt hi ha dues desviacions: una, a la dreta, de tres mts., l'altre, s'hi troba, a uns 4 mts., una obertura a una alçada d'un metre. Aquesta obertura, al ser molt estreta s'han de trencar unes estalactites per tal de poder-hi passar. Un cop passat aquest pas, es troba una sala bastant grand, amb molta formació i molt variada. Aquest és el punt més interessant de tota la cavitat. El sostre, en forma de xemeneia, té una alçada de 16 metres.

Espeleogènesi

La cavitat està situada dins el rocal calcari de l'era terciària i dins un gran estrat d'uns 100 metres de llarg i orientat en direcció NW-SE amb angle de 35°. És el típic avenc d'origen tectònic. Es tracta d'una oberta diaclassa de la calça, pels plegaments que mogueren l'anomenat estrat, encara que és probable que unes fractures hagin tingut més importància a la seva formació, almenys tanta com el plegament o plegaments abans anomenats. Aquesta cavitat és paral·lela a les parets de la gorja propera a la seva entrada, i és el resultat d'una espècie d'impuls a la buidor. La corrosió té molta importància a l'actual desenvolupament de la cavitat. La xemeneia actúa per equilibrar l'acció del pou.

Quimiolitogènesi

La formació tan sols hi és activa al fons de la sala a on acaba el pou, al igual que la sala contigua juntament amb la gatera que dona accés a aquesta. La formació del pou és abundant, però està en un procés de fossilització. A la sala contigua la formació estalactítica és de varis tipus: des de les normals (en període de creixement), les tubolars, les de tipus "mamella de vaca", "macarrons", i les excèntriques fistuloses de calcita. També hi han banderes. La formació estalagmítica és de columnes sobreposades i les denominades "piles de plats". S'hi observa el naixement de varies d'aquest tipus.

Bioespeleologia

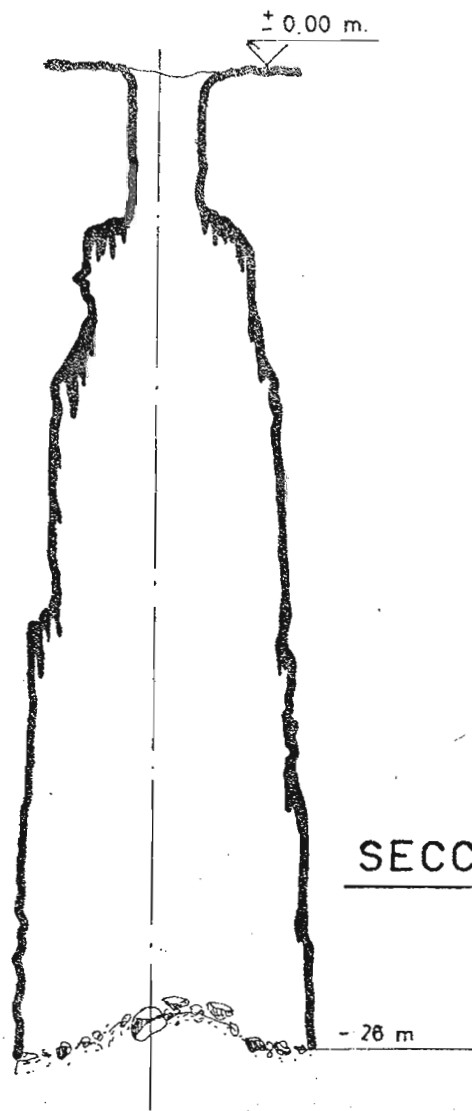
Aranyes: Troglòxens

Troglòfiles

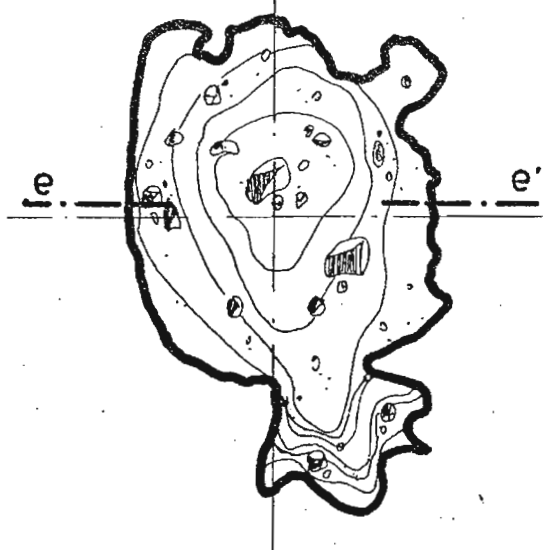
Speophilus patracoi. Lithobius Miriàpodo i Typloblaniulus.

S'hi observà guano de rat penat.

Setembre 1970.

SECCIO e-e'

PLANTA

S. I. S.

Avenc: LLUIS LECHE

Topol. VILAFRANCA DEL CID (CASTELLO)

Topog. i dibuix : J. Morera

AVENC LLUÍS LECHE

Situació: Vilafranca del Cid. Comarca del Maestrat (Castelló).
Situat a les proximitats del Mas del Colau.

Morfologia i Espeleometria

Les mides de la boca són de 2x1 mts. La cavitat està formada per un sol pou, en forma de campana. La devallada és aèria. La longitud d'aquest pou és de -23 metres. Un cop arribat al fons, l'avenc no té res més que una planta de 12 x 6 metres. Aquesta planta és però bastant irregular. A la part esquerra hi ha un petit pou que arriba a la profunditat màxima de l'avenc que és de -26 mts. A la planta hi ha gran quantitat de pedres procedents de l'exterior.

Espeleogènesi

Típic avenc d'absorció, amb la forma d'embut invertit. L'evolució ascendent ha permès, gràcies a una espècie d'erosió rogressiva degut a la corrosió, uns petits ensorraments. Aquesta cavitat s'ha format més per l'interior de la massa calcàrea que no pas per l'acció des de la superfície.

Quimiolitogènesi

La formació es quasi tota ella del tipus estalactític, on el més abundant és el tipus de "bandera" i fistuloses tubulars. A algunes parts, la formació està en procés de fossilització, mentrestant altres estan a plena activitat. Hi ha formació estalagmítica normal, observant-ne alguna del tipus de columna sobreposada.

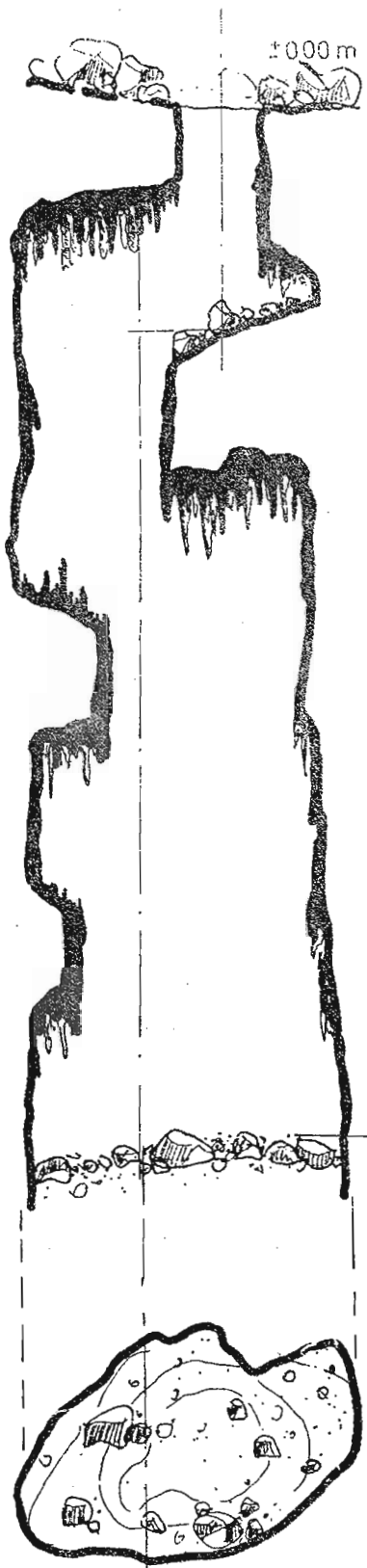
Bioespeleologia

S'hi trobaren exemplars de Aphaenops Pluto Typhloblaniulus
Speophilus Patracoi
Lithobius miriapodo
i tres exemplars de Miriapodo Freguino Typhlotrechus.
També aranyes Troglòxenes i troglòfiles.

Topografia

Feta , al igual que les altres cavitats, al mateix temps en que s'hi efectuà l'exploració, per Jaume Morera i R. Piñol.

Setembre de 1970.

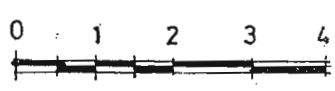

boca d'entrada

Secció

cota -14m.

Planta

S. I. S.

Avenc: MAITE BARREDA

1ª ABSOLUTA

Vilafranca del Cid (CASTELLO)

Topografia : J. Morera - R. Piñol

Dibuix : J. Morera

AVENC MAITE BARREDA

Situació: Vilafranca del Cid.

Comarca del Maestrat. (Castelló).

L'avenc es troba a les proximitats de la zona "Mas del Colau", al costat de l'avenc "Lluís Leche".

Morfologia i espeleometria

Les dimensions de la seva boca són de 2'10 x 0'90 mts.

Està format per un sol pou de 14 metres de fondària, que a la vegada és la profunditat total.

Devallant els tres primers metres es troba una petita plataforma d'uns quatre m² amb un desnivell d'un metre. La planta de l'avenc és de dimensions reduïdes, i hi abunden bastantes pedres procedents de l'exterior.

Espeleogènesi

La cavitat es troba situada dins de les roques calcàries terciàries. Està format per absorció; s'ha produït dins la massa calcària mitjançant una espècie d'erosió inversa, que provoca petits ensorraments. S'ha format interiorment i no s'ha obert a l'exterior fins haver-se format quasi totalment el seu interior. La erosió ha facilitat la seva obertura. L'acció de l'aigua ha ajudat també al recobriment de carbonat càlcic a les parets.

Quimiolitogènesi

Abunden les estalactites normals, les banderes i les tubulars. També s'hi observa alguna estalactita fistolar de calcita. Les estalagmites són del tipus normal. A tota la cavitat s'hi observa una plena activitat en la formació.

Bioespeleologia

Aranyes: Troglòxens i Troglòfiles.

Miriàpodes: Typloblaniulus

Speophiles Patracoi

També els rat penats Rinolophus ferrum equinum.

Topografia

Feta al mateix dia de l'exploració per Jaume Morera, ajudat per R. Piñol.

Setembre 1970.